

THE LYON SYMPOSIUM

The 9th International Symposium on the Theft of and Illicit Traffic in Works of Art, Cultural Property and Antiques took place in the Interpol seat in Lyon on 11–13 March 2015. It was attended by 98 specialists from 37 countries. The topics of theft, smuggling, handling stolen items, forgery, illegal trade in works of art, destroying archeological sites both on land and under water were discussed from the point of view of specialists working in different areas of art protection. The latest kinds of databases were presented, legal regulations discussed, threats resulting from the unstable political situation and armed conflicts (Iraq, Syria) and natural disasters (the Philippines) pointed out. The representatives spoke on behalf of such institutions as Interpol, FBI, the police, antiquarians, diplomats, ICOM, UNESCO, the UN, ICCROM, WCO, different museums, foundations and NGOs.

MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA

SYMPOZJUM W LYONIE

W dniach 11–13 marca 2015 r. odbywało się w siedzibie Interpolu w Lyonie *Dziewiąte Międzynarodowe Sympozjum na temat Kradzieży i Nielegalnego Handlu Dziełami Sztuki, Dobrami Kultury i Antykami*. Na spotkanie przybyło 98 specjalistów z 37 krajów. Reprezentowane były międzynarodowe organizacje, takie jak: ICCROM, ICOM, ONZ, OSCE, UNESCO, UNIDROIT, UNODC, WCO. Udział w konferencji wzięli także przedstawiciele antykwarium, środowisk naukowych, muzeów, fundacji, organizacji pozarządowych oraz ministerstw. Polskę reprezentowały: Karina Chabowska z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Katarzyna Czaplicka z Komendy Głównej Policji i Maria Romanowska-Zadrożna z Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Obrady prowadzono w językach: angielskim, francuskim, hiszpańskim i arabskim.

W wystąpieniach 31 specjalistów poruszano sprawy: kradzieży, przemytu i paserstwa, fakszterstw oraz nielegalnego obrotu dobrami kultury zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się, niszczenia stanowisk archeologicznych (m.in. Eitan Klein z Izraela, Bhesh Narayan Dahal z Nepalu, Mariusa Ciuty z Rumunii), roli „falszywych” obiektów sztuki starożytnej w nielegalnym obrocie (Eleni Pipelia z Grecji), ochrony podwodnego dziedzictwa

(Peter B. Campbell z Wielkiej Brytanii), zwrotu skradzionych i nielegalnie wywiezionych dóbr (Marcelo Daniel El Haibe z Argentyny). Na przykładzie dzieła Salvadora Dalego *Podwójny obraz Gali Isabella Kleinjung* z Fundacji Dalego omówiła proceder dzielenia skradzionego obrazu na kilka mniejszych.

W czasie spotkania zaprezentowano najnowsze rodzaje baz danych, które są nowoczesnymi narzędziami do walki z przestępstwami przeciwko dziedzictwu kulturowemu. Jean-Louis Marsaud, dyrektor ARGOS, omówił bazy FIBAR (18 000 obiektów) i TREIMA (37 200 fotografii). Fabrizio Rossii, szef karabinierów, przedstawił modernizację bazy Interpolu (45 000 rekordów) prowadzoną przez Włochów w ramach projektu PSYCHO. Wystąpienie Eleanor Fink z USA, doradcy ds. sztuki i technologii, dotyczyło strukturalnej bazy nowej generacji połączonej semantycznie z dostępnymi w sieci zasobami (Linked Open Data). Projekt ten opiera się na standardowych technologiach internetowych i pozwala na automatyczne łączenie przez komputery informacji pochodzących z różnych otwartych źródeł. Dzięki niemu możliwe są lokalizacja poszukiwanych dzieł oraz zdobywanie danych na temat zarejestrowanych obiektów. Znaczenie cyfrowej, w tym trójwymiarowej, dokumentacji dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza w przypadku całkowitego zniszczenia zabytku, podkreślał z kolei Marinos Ioannides z Politechniki Cypryjskiej.

Na konferencji omówiono narodowe prawa chroniące dobra kultury oraz podejmowane działania operacyjne. Swoim

doświadczeniem na tym polu podzielili się przedstawiciele Interpolu i FBI. Wskazano zagrożenia wynikające z klęsk żywiołowych, np. trzęsienia ziemi (Filipiny), oraz niestabilnej sytuacji politycznej i konfliktów zbrojnych (Irak, Syria). O niedopuszczeniu do obrotu dzieł sztuki z tych krajów apeluje rezolucja ONZ 2119 z 2015 r., o czym mówił podczas swojego wystąpienia Frédérique Gautier. Edouard Planche z UNESCO opowiedział z kolei o konwencji UNIDROIT z 1995 r. i międzynarodowej społeczności w obliczu sytuacji kryzysowych. Isabelle Delas, prawniczka z WATCH, podzieliła się doświadczeniami współpracy cywilno-wojskowej na terenach objętych konfliktem. Gabriella Lazzoni z Akademii Dyplomacji Międzynarodowej we Francji zarysowała natomiast perspektywy i ograniczenia podejmowanych działań dyplomatycznych na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego.

Inicjatywy mające na celu ograniczenie nielegalnego handlu sztuką przedstawili Loic Gunn (WCO) oraz Bijan Rouhani (ICROM). Anne-Catherine Hauglustaine, dyrektor generalna ICOM, wskazała w swoim referacie na współpracę między organami ścigania a społeczeństwem. O wkładzie antykwaryusza w ochronę dziedzictwa i zapobieganiu nielegalnemu obrotowi dziełami sztuki mówili Dominique Chevalier, przewodniczący Syndicat National des Antiquaires, oraz Martin Wilson reprezentujący dom aukcyjny Christie's.

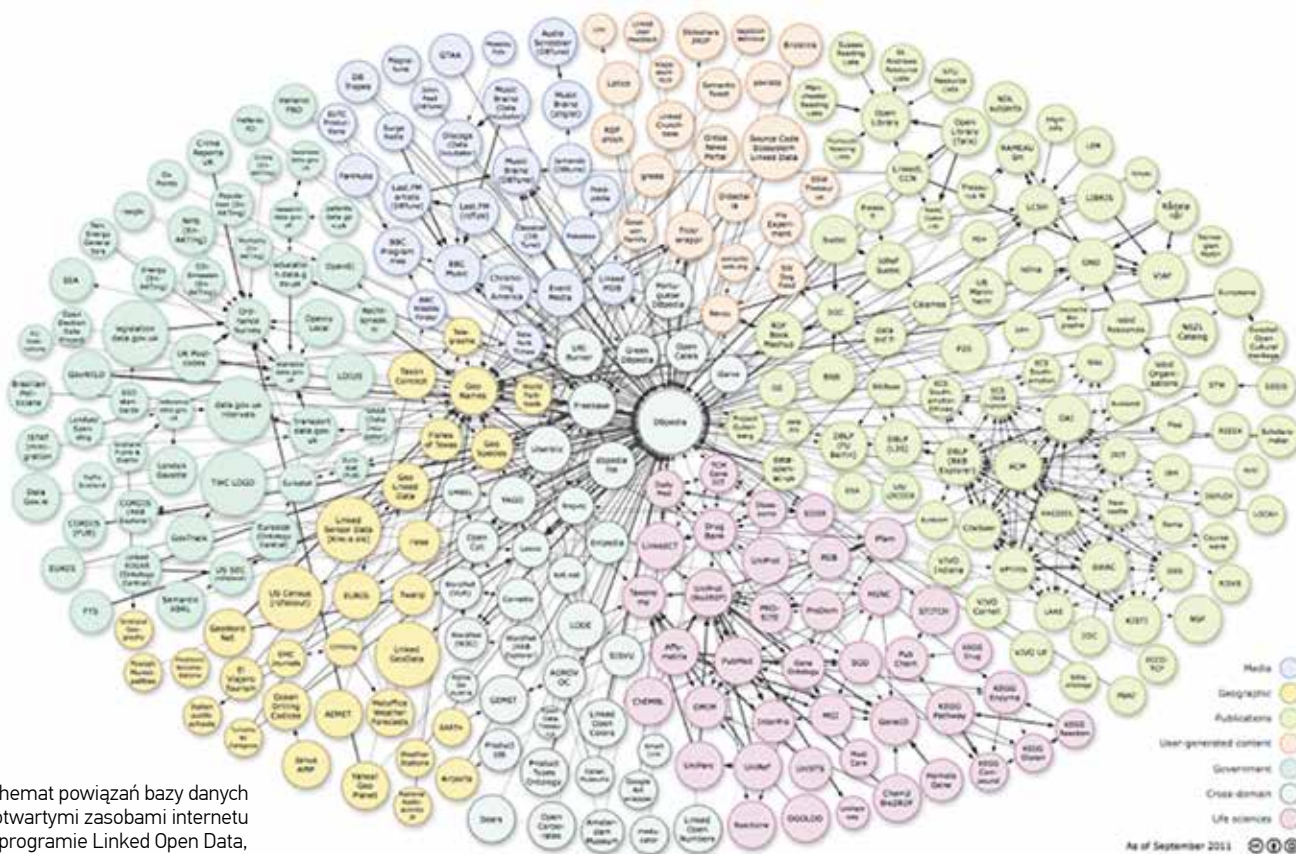
Przedstawiciele NIMOZ, Olgierd Jakubowski i Maria Romanowska-Zadrożna, przygotowali na konferencję prezentację o rodzajach przestępstw przeciw dobrom kultury z lat 2012–2014 i zadaniach Działu Analiz Kryminalnych oraz *Krajowego wykazu dzieł sztuki skradzionych i wywiezionych nielegalnie za granicę*. Wskazano również na nowe zjawiska, np. nasilenie aktów

wandalizmu i profanacji, w tym m.in. podpalenie meczetu dokonane prawdopodobnie przez obrońców zwierząt w proteście przeciwko ubojowi rytualnemu oraz akty agresji wobec obiektów kultu Kościoła katolickiego, które nie są już tylko skutkiem kradzieży, lecz zaplanowanym działaniem skierowanym na szokowanie i zyskanie popularności. Przykładem może być atak na obraz *Miłosierdzia Bożego* w Łagiewnikach, którego sprawczyni zapewniła sobie sfilmowanie czynu i upublicznienie nagrania w internecie. Szczególnie bulwersujące są kradzieże z muzeów martyrologicznych powstałych w miejscach niemieckich obozów koncentracyjnych oraz rabunek kolekcji „pamiątek” z okresu II wojny światowej po potrójnym morderstwie w 2011 r. w Gdańsku. Zupełnie nowym zjawiskiem na terenie Polski była kradzież rogu nosorożca z muzeum w Uzarzewie. W Europie odnotowano aż 70 takich przestępstw związanych z rosnącym zapotrzebowaniem w Chinach na kość nosorożca, która może być składnikiem leku.

Cykliczne międzynarodowe sympozja Interpolu stanowią cenne forum wymiany doświadczeń oraz informacji w kontekście narastającej globalizacji przestępstw. Materiały pokonferencyjne mają znaczenie praktyczne dla ochrony dóbr kultury i szkoleniowe dla służb przeciwdziałających przestępstwom.

MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA

Główny specjalista ds. strat zabytków w Dziale Analiz Kryminalnych w Narodowym Instytucie Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Historyk sztuki, współautorka katalogu *Straty wojenne. Malarstwo obce*, autorka licznych artykułów poświęconych przeglądowi, dokumentacji i rewindykacji polskich strat wojennych, publikowanych m.in. w czasopiśmie „Cenne, Bezcenne, Utracone”.

Schemat powiązań bazy danych z otwartymi zasobami internetu w programie Linked Open Data, fot. Wikipedia